

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Expozeul ministrului de culte.

Vineri în 19 a. c. s'a început în dietă discuția asupra budgetului cultelor. În ori-care țară programul ministrului de culte e așteptat ca cel mai viu interes, căci în mâinile lui sunt concentrate toate firele vieții intelectuale a unui popor, a unei țări. E bogat poporul în idei nouă, deschide orizonturi până acum necunoscute, sunt totatătea dovezi, că țara merge înainte pe calea progresului, a culturii. E însă programul săc, flori numai de cuvinte acopere o acțiune, ce se așteaptă, e semnul cel mai învederat, că țara stagnează din pricina de mijloace și de cele mai multe ori din lipsa de oameni.

Căci și aci, ca ori și unde în viața publică, oamenii sunt hotărâtori. Pot fi mijloacele ori cât de excelente, însuflețirea oricât de mare un om nepotrivit pus în frunte e mai mult un dezastru pentru o instituțiune, decât un câștig.

Și despre actualul ministru de culte Zichy János se spune, că e un om de o cultură superioară, cu vederi largi și e însuși o garanță pentru locul ce-l ocupă. Într'adevăr și reiasă aceasta din expozeul de Vineri, în care a spus programul său privitor la protofoliul, ce-l ocupă. Tot lucruri mari, nouă. Se vor regula salarele profesorilor gimnaziali atât a acelor, cari servesc la stat, cât și celor confesionali (între aceștia și cei dela gimnaziile românești, afară de Blaj), se vor ridica banii de cortel ai învățătorilor, se vor regula salarele îngrijitoarelor de azile. Planurile cu privire la o a treia universitate, pe care o va ridica în curând sunt gata. Universitatea va fi completă având patru facultăți, adevărat, medicină, filozofie și teologie. Vrea să introducă

obiecte de învățământ nouă în gimnazii. Științele sociale și economice iar din materialul celor vechi va mai reduce proporționat. Se va îngrijii de sporirea școlilor populare și în curând va putea veni cu un nou proiect de lege, care e gata deja: Despre preparandii și supravegherea acelor.

Proiectul despre *autonomia catolică* încă e gata și în curând speră, că îl va putea pune pe masa dietei. Art. XX din 1848 cu privire la ajutorarea bisericilor protestante îl va execută treptat și-l va estinde și la celelalte biserici recepte. Iară față de spiritul distinctiv, ce vine din apus și care vrea să submineze ordinea socială și morală de astăzi se va opune cu toate puterile.

Cuvintele ministrului de culte au fost primite cu entusiaste aplauze din toate părțile, dar mai ales din partea partidului popular.

Cum însă cuvintele ministrului de culte ne privesc mare parte și pe noi, căci dacă e vorbă, că în mâinile lui e depusă soarta atâtor interese mari ale noastre, atunci noi trebuie să aflăm urme despre aceste în vorbirea lui rostită în dietă. Am fi vrut să auzim un cuvânt sincer, că dacă proiectul de autonomie catolică e în liniamente principale gata, biserica noastră unită cu Roma când își va avea și ea autonomia ei și cum? Prin cercurile competente tot mai perzistă încă pe lângă ideile lor vechi, îndărătnice de a ne băga în autonomia catolicilor din țară? Nu cumva tăcerea semnificativă ce se exercită de un timp încoace cu privire la autonomia noastră vrea să fie un prognostic spre aceasta!

Mai am fi vrut să auzim un cuvânt sincer, că ce e cu ordinațiunea lui Apponyi, despre care Tisza spune în tot decursul campaniei electorale, că e o dispoziție

absolut greșită, care va trebui reparată. Și care nu numai că n'a fost revocată, dar nici chiar altcum reparată n'a fost și mulți preoți sunt și azi trași în cercetare pentru neobservarea ordinațiunii din chestiune.

Mai e și chestia școlilor populare, cari astăzi sunt într'o situație cât se poate de nelămurită. În diferitele comitate soarta lor e pendentă de gradul de cultură, de pricepere și bunăvoință a inspectorilor.

E evident, că cele mai mari, mai de viață interese ale noastre sunt legate în mare parte de persoana ce stă în fruntea cultelor. Și noi credem, că ministrul actual prin cultura lui europeană este o garanță că „întru-cât se poate, vom vegeta pe mai departe, dar pentru noi aceasta nu e destul.

Noi vrem, ca cu progresul și consolidarea statului ungar să consolidăm și noi, în școală, în biserică, în cultura noastră specifică și instituțiile ei. Durere, că încă n'a sosit timpul, ca lăudații maghiari de stat se cuvânteze în acest senz de pe fotoliile ministeriale, ci mai bine cad în cele mai frapante contradicții de singura îndreptățire a culturii magiare și libertatea culturală a naționalităților“. Pasajul acesta stereotip îl aflăm și în cuvântarea actualului ministru de culte: „Cultura țării nu poate fi nepenetrată, decât de un duh, de cel maghiar, cel creștin și democratic.

Dară din aceasta să nu conchidă nime, nici radicalismul — pentru că adevărata cultură e dușmanul oricărei extremități, — nu urmează din aceasta intoleranța față de confesiuni, pentru că cultura e contrarul acestora. Și nu urmează de aici asuprirea naționalităților, pentru că cultura nu s'a născut a fi oprătoare, cultura nicicând nu a asuprit, ci a ridicat. Față de idea-

liștii, ce se ivesc ici-colo printre concetățenii mei de altă naționalitate voi fi cu cea mai mare atențiune, față de agitatori însă voi fi cât se poate de aspru și sunt convins, că în încercările mele de astă natură voi avea pe partea mea pe cei mai buni patrioți ai mei, cari sunt convinși dimpreună cu mine că chestiile naționalităților — întru cât sunt de aceste — se pot rezolvi numai cu o politică bună culturală și administrativă de model. Vreau pe toată linia bună înțelegere cu naționalitățile, — fără a jertfi însă pentru aceasta și numai umbra silințelor noastre spre supremația elementului maghiar“.

Starea canonicilor noștri. Nu Nu de mult a condus Ilustr. Sa Episcopul Lugojului o deputațiune înaintea primministrului și a ministrului de culte predând totodată și un memorandum numiților ministri. În cauza sorții canonicilor noștri.

După cum cetim în foile din capitală, Luni în clubul partidului muncii s'a desbătut prealabil budgetul ministrului de culte, și instrucțiune. La desbaterea aceasta au luat parte mai mulți deputați.

Di Dr. Iosif Siegescu, deputatul cercului Oraviței într'un discurs mai lung a arătat în culori vii starea mizeră, în care se află canonicii noștri și a rugat pe ministru, ca ori și cum, să se îngrijească de ameliorarea sorții lor.

Correspondenții ziarelor noastre.

(c) Cetești câte odată, și nu de tot rar, prin foile noastre corespondențe, în cari se descriu în culori întunecate toate relele, cari există ori nu există în cutare centru românesc. O persoană e încrestată la răvaș pentru cutare ori cutare scădere: Unul nu e naționalist cum s'ar cădea și s'ar aștepta dela el; celalalt poartă lux în familie și nevasta lui cochetează cu doamnele de unguri, al treilea, după ce nu i-s'au primit ideile și planurile lui, pun, bete în roate la ce cu atâta cumintenie vreau să facă preținii domnului corespondent; un altul are idei moderate, și să nu mai amintim și altele, căci e un lucru ce ne neliniștește și ne face să ne ardă tare aici în piept de-a stânga, văzând atâta răutate și atâta neadevăr ce se spune la adresa unor oameni cinstiți și că atâta maliție se strecură, în suflete, cari ar trebui să fie albe ca foile de crin, căci încă n'au intrat în pravul vieții.

Sărmani bătrâni cinstiți, cari v'ați închinat o viață cuminte în slujba neamului, cari v'ați stămpărat dorul inimii în flăcările curățitoare ale luptelor ce v'au lăsat bresdele adânci pe frunte și amarul mult din suflet, cari n'aveți de cât un gând și un dor: să ne vedeți pe noi așezați mai la loc de frunte de cum erați voi, ascultați cum vă batjocoresc nepoții, cum se uită la voi de peste umăr și cum vi-se neagă pân și rostul ce l-ați mai putea avea și voi în războiul început de voi. Ascultați-ne pe noi, cari scriem prin gazete ce ne taie tinereasca minte, ascultați și închinați-vă și în înțeleapta dragoste ce ne-o purtați încă în piept iertăți-ne, că vedeți pare că nu prea știm ce facem...

Toți mai au regule de modestie și de

rezervă, toți își mai pun opreliști la anumite svăcniri aprinse și câte unii când își împreună mâinile să zică Tatăl nostru de seara își mai aduc câte-odată amiute și de vorbele împărătescului cântăreț și nu se sfiesc să ceară cu el: pune Doamne pază gurii mele și ușe de îngrădire împrejurul buzelor mele; corespondenții noștri însă par a fi dispenzați dela toate acestea: lui Iupiter Tonans nu-i pasă de nime, cu atât mai vârtos, că el de câte ori izbește vre-un fulger în nemernicii de pe pământ, se ascunde în comodele umbre ale anonimității și apoi la celelalte se vor gândi celalalti, el și-a împlinit datorința.

O atare stare de lucruri noi credem, că nu e de suferit focă multă vreme. Nu e așa de ușor să-ți afli corespondenți și e și mai puțin ușor să-ți afli corespondenți buni și cumiți. Ni se pare însă, că ori cât de greu ar fi lucrul acesta, totuș publicul cetitor și abonenții, cari susțin viața ziarului, ar fi în drept, să pretindă mai multă delicatetea dela o foaie, decât să se trezească mereu cu criticile groaznice, ce s'au făcut până acum, de cutare ori cutare prețin și ret, care te cinsteste pe față, ca să te tragă în glod pe ascuns.

Câtă cumpăneală, câtă seninătate și câtă putere de analiză nu se recere în unul care vrea să stringă într'un mănunchiu de flori și de frunze tot ce e bine și tot ce e rău în anumiți oameni. Ca să scrii despre o societate, mai întâiu trebuie să o ai la inimă și toată vorba ce-o spui ori de alb ori de negru și tot gândul ce-l gândești ori limpede ori mai întunecos, — să-ți treacă prin suflet să se încălzească — numai așa vei putea moraliza, numai așa informațiile tale nu vor fi pline de judecăți nedrepte și preconcepute. Altmintreni lucruri să distrugi nu să edifice.

Firește, critica publică are lipsă de anumite libertăți cari nouă în vorbirea do-

FOIȚA.

Leul...

Cu labelle pe-un pat de alabastru,
Leul șade'n peștera adâncă,
Coama sa e-un codru 'n răzvrătire
Gura sa e-o temniță în stâncă.

Dânsul e statuia libertății,
Căci are frunte lată de 'nțelept,
Un znop de fulgeri are 'n loc de unghii,
Și-un fagure de inimă în piept!

Arșița seacă șipotul de apă;
El întrevede munții Ossa 'n pară,
Cu mintea sa enormă se întreabă
Că ce fac leii — acum în altă țară?!

Iar când își mișcă trupul său superb,
Sub baldachinul umbrelor de tropic,
Un zumzet de bondar îi sfarmă visul;
E-atât de dârz și-atât de microscopic!

C. Seche.

Păcătosul.

I.

(Continuare).

Di Moisescu înpinse involuntar păhărușul plin dinaintea dsale și se părea gândit că nu răspunse nimic la cuvintele aceste ale oaspeiului său.

— Dta ești încă tare dle Moisescu. Dar nu cred eu că să nu fi simțit și dta înțepături pe dinlăuntru, să nu fi avut junghiuri și dureri prin spinare, prin măsele, să nu fi avut amețeli și dacă n'ai avut până acuma, să ști că n'o să scapi de ele. Toate din beutură.

Cuvițele acestea ale protopopului nici foc să fi fost pe di Moisescu. Fiecare vorbă trezia una din bolile ce dormitau pe undeva prin oasele lui și când oaspele își găta cuvântarea simția, cum scade durerea din șele, ce o avuse mai demult și îi zbârâneau urechile de era să și cadă depe scaun.

— Întreabă numai pe-un doctor bun, străin dle Moisescu, continue vorba protopopu, și nu pe acela care-i place să guste din vinul dtale, și să vezi ce-o să-ți spună doctorul străin. Să începe cu durerea de șele și se gată cu boala de apă; airea se începe cu amețeli și se gată cu nebunie. Cunosc nu unu, nu zece dar sute de cazuri.

Cuvintele aceste erau tot atâtea fiare roșii pentru di Moisescu. Simția că are să

capete toate boalele de pe lumea aceasta, nici întinde nu se cuteza acum pe scaun, că se temea să nu-i pocnească spinarea.

Simția, că n'o să sfârșiască bine. Ar fi dat orice în momentul acesta, numai să scape din halul în care-l vârăse beutura. Și cum te-ai putut lăsa de beutură, dle protopop, întrebă di Moisescu cu toată modestia.

— Deodată dle Moisescu. Nu pe rând. Vorbe goale cu pe'ncetul. Cine-i bărbat, acela sfârșește deodată. Și să mulțămesc lui Dumnezeu, că am destui păcătoși de aceștia, cari s-au lăsat de beutură deodată. Una să-ți spun dle Moisescu, zise inspirat protopopul, dacă mi-ar succeda să te câștig cândva pentru învățăturile mele, ași fi cel mai fericit preot și dta cel dintâi om din întreg protopopiatul meu. Di Moisescu nu răspunse nimic, dar în suflet era câștigat deja.

II.

Nici închipui nu vă puteți, ce tare s'a schimbat la o jumătate de an casa dlui Moisescu. Ce petreceri, ce voie bună, ce oaspeți mai avea di Moisescu mai înainte. Nu trecea unul mai de dai Doamne pe drumul de țară, pe lângă casa Dumnealui, să nu oprească caii și să nu dea o „Bună seara“. Și di Aghiunt de abia apuca să toarne prin păhare!

Ei, ce tare s'au schimbat toate. Nu mai bea stăpânul casei, nu poate îmbia nici pe oaspeți! E preste tot un lucru neiertat a

moală din părlaz nu ne sunt permise; nici-odată însă nu are să ajungă slobozenia sfântă așa de departe, încât să-i fure îndăcărului critic adevărul de pe buze și dragostea din inimă. Și apoi unele rezerve trebuie să se facă; iar când ar fi imposibil, să ne cumpănim bine ce zicem, nu cumva să țintim peste țintă. Cam așa înțelegem rostul criticii epistolare și numai așa va putea ea să-ți cioplească fără să simți în carne vie și să-ți vindece boalele și să-ți curățească atmosfera în care respiri, să te facă mai bun și mai cuminte.

Eră un lucru așa de ridicol, când mai zilele trecute un corespondent dela o foaie diu țară ridica în nori pe cutare persoană marcantă din viața noastră publică, o alta de dincoace după ea; și nu trec doar câteva zile și vine un al treilea corespondent dela un ziar ce nu prea simpatizează cu aceeaș persoană și cu o prea multă lipsă de delicatete stilară o face „buboi“ care infectează societatea ce-o stăpânește și care trebuie în curând să coacă (nu citez, că n'am Nrul cu pricina la mine, însă acesta e firul, roș care mi-a rămas în minte din corespondența aceea). Acum zică ori și cine ce va vrea, fără domnul din poveste n'a putut să scadă așa dintr'odată de unde l-a fost așezat un corespondent, la smerenia unde i-a găsit locul celalalt. Și aici nu se tractă decât de chestii pur locale, Tot un corespondent se acăță de o bancă de frunte de-a noastră și când directorul executiv al ei cere să se justifice în coloanele acelui ziar, i-se răspunde, că mai întâi scrisoarea lui trebuie să primească *nil obstatul* corespondentului și apoi de-a avea noroc va ajunge să vadă lumina zilei. Hoțul de păgubaș... D'apoi doar corespondentul nu eră prost să subscrie un cald imprimatur sub ce distrugea tot ce afirmase el: și a apărut în alt ziar scrisoarea.

Mai anul la bieții sibieni li-s'a fost sculat părul în cap de groaza unui corespondent indiscret: vor fi fost multe drepte, nu știu, dar să dai în vileag cu atâta vervă și cu așa puțină chibzueală scăderile unora și a altora e cam multșor. Acum vine iar altul și învrăjbește pe bieții meseriași blăjeni: că este unul dintre ei care poartă „hocheilindru“, alți doi „umblă cu bicicleta“ și că una ori două din nevestele lor sunt îmbrăcate în mătăsuri și după modă și alte lucruri de aceste aproape ridicole. Eră atâta bună înțelegere la Blaj, inteligența și meseriași se stimau reciproc și norocul că oameni cu scaun la minte le-au explicat meseriașilor, că un corespondent din Blaj încă nu înseamnă inteligența din Blaj, și că aceasta și acum îi are la inimă și face cauză comună cu ei.

O libertate nețărmită strică totdeauna. Disciplina și bunul simț trebuie să ne conducă de câteori vorbim despre alții. Și ziarele noastre ori să nu publice corespondențe de acestea, ori dacă nu, să-și aleagă oameni, cari să le informeze despre starea reală a lucrurilor. Și din capul locului, redacția unui ziar trebuie să cunoască cu de-amănuntul împrejurările din centrele românești și când îi vine corespondentul cu minuni teribile ca și cele de mai sus, să-l roage frumuseț să-și mai tocească nițel condeiul.

Oh nu, nu ni-se rentează nouă românilor de dincoace să ni-se bată în dobă fără leac de scrupol micile noastre mizerii specificate și individualizate, de să poți pune mâna pe sermanul de vinovat, ori cel puțin aceasta de se face, să se facă numai când într'adevăr e de lipsă. Să nu umblăm licitând reputația nimănu, că va învinge cine are plumăni mai sănătoase.

Și aș mai crede un lucru, că anume nu e chiar la loc să înghămăm tineretul universitar la sarcinile atât de grele ale core-

spondenței jurnalistice; toate își au vremea lor. Și noi cu mai mult spor ne-am alege dacă *copiii nimănu* în loc de-a exarândă coloanelor unor ziare cu vorbele puțin cuminti la adresa altora ne-ar face cinste cu isprava lor într'ale învățaturii și nu ne-ar da de-atâtea ori de rușine înaintea micilor perciunați cari fi lasă îndărăpt. — Am scris ce-am crezut, că e bine să scriu și tare ași dori ca vorbele ce le-am spus din toată inima, să nu fie glasul celui ce strigă în pustie.

Corespondințe.

Să fie adevărat?!

O nouă pretenziune a inspectorilor școlari.

Art. de lege XXVII—907 în § 33. instrucțiunea ministerială Nr. 76.000/907, §. 42 referitoare la aceeaș lege, statoresc limba protocolară în școlile populare. În baza acestora P. Ven. Consistor metropolitan prin cerc. LXXIX și LXXX (Nr. 5636/907) din 31 Aug. 1907 a dispus observarea strictă a legii școlare, adăugând că folosind tipăriturile ungurești tipărite la Blaj — toate ziarele să le umple columnatim și în l. română, ca limbă de propunere — ceace admite și legea în locurile citate mai sus. De atunci altă ordinațiune referitoare la limba protocolară — nu s'a mai dat. Cu toate acestea — ce să vezi însă?!

În luna asta inspectorul școl. din comitatul Târnavă-mare, „Măria sa“ Benedek Mihály vizitând și școala noastră a pretins, și în consecință a și îndrumat pe învățătorul, care „în primul rând va trage scurta“, ca de aci înainte să nu mai poarte proto-

indemna pe cineva să bea, când știut este, că beutura nimicește sănătatea casei...

Erau de compătimit sârmanii trecători, oaspeții de zăstăm de odată ai dlui Moisescu. Treceau dând bice cailor pe sub fereastra Dniei Sale și făcându-se, că se uită în celalaltă parte. Nu s'ar fi dat unul jos, Doamne apără!

— Ce-om face acolo? Să murim de arăt lângă canta cu apă? Stea el cu scriitorul.

Sârmanul ăst diu urmă. Două săptămâni a zăcut, era să moara. Doctorii i-au spus să fie numai cu răbdare, că îndată ce se topește crusta de piatră de vin, ce i-s'a făcut pe stomac, are să-i fie bine. Preste o săptămână bună e ca un leu paraleu.

De bine i-s'a făcut lui, că n'avea ce face, dar beutură mai mult pe limbă n'a fost iertat să ia. Dl Moisescu i-a spus limpede:

— Ești la mine la casă de 15 ani și trebuie să ții cu mine. Am zis nu și nu! Dacă vrei altcum, atunci poți merge.

N'a avut încătrău. A tăcut și blăstăma pe protopop.

— N'ar avea parte de bine și fi-ar de ocară pe unde merge.

Că asta-i! Nu se leagă blăstămul de cine vrea. Eată că la o jumătate de an a putut să spună protopopul următoarele la masa dlui Moisescu:

— Îți pot spune cu bucurie Moiescule, suntem mulți tare. Preoți, învățători, pensionari de tot soiul, notari, comercianți și alți oameni cu carte mi-se imbie pe în-trecute să-i primesc în reuniunea noastră. Pentru a face, ca ideia să se coboare și în popor, căci ăsta e scopul meu, m'am hotărît să ținem noi antialcoolisții un congres mare. Aici să ne organizăm și să începem o popagandă nouă...

— E bună ideia.

— Dar avem lipsă de ceva. Reușita oricărei mișcări e legată de numele acelora, cari se pun la încenput în fruntea ei. Uite ce m'am gândit! Să te alegem pe tine președinte de onoare...

— La nici un caz...

— Ean lasă-mă. Tu care ai atâta vază în jurul acesta. Om cunoscut și popular, pe care îl știe toată lumea, că are pimnițele pline, care până mai alaltăieri nu cruță vinul la masă... tu abstinent. Ști acum ce înseamnă numele tău? E o victorie dela început. o garanță pentru noi și reuniunea noastră.

— Nu, nu la nici un caz. Nu-mi place zgomotul. Eu sânt om pacinic...

— Ei lasă-mă! Știu eu ce fac.

Și pe când nici nu s'a sfârșit încă bine adunarea antialcoolisților, la poartă la Dl Moisescu să opri o căruță, din care un om burduhos cu un nas respectabil, de o roșată selipitoare se da jos.

— Aici șade dl Moiescu? întrebă re-gușit străinul pe un om, ce tocmai trecea pe acolo.

Acela făcu numai din cap fără să răspundă și plecă înainte.

— Dle Moiescu. Dle Moiescu! Striga străinul din porțiți cu un glas pătrunzător de zuruiau geamurile prin ferestă.

Speriat se coboară pe trepte dl Moiescu.

— Ce dorești dle? Pe cine cauți?

— Pe dl Moiescu! Unde dracu-i dle? Strig aici de-nu ceas și nu vine nime.

— Eu sunt. Ce vrei? Ce ai așa de grabă?

— Dneata dl Moiescu? Nu mai spune dle! Chiar Dta? Apoi hai să te îmbrățoșez.

Fără să mai aștepte vre-un răspuns îl prinse cu cele două brațe puternice, se plecă cu toată greutatea trupului său mătăhălos dela înălțimea unde sta, și îl strânse cu atâta dragoste pe dl Moiescu, încât îi părău acestuia toate încheieturile. Dl Moiescu era p'aci să strige după ajutor împotriva acestui nepoftit și tare cutezător om.

— Ce vrei dle? Ești nebun? Ian vezi-ți de cale, altcum o să vorbim cum nu-ți place. Nu vezi că e prea mult ce faci?

T.

(va urma).

coalele, decât în limba maghiară. Căci — zice „Măria sa“ — eu nu vorbesc din aieri — așa dispune legea și instrucția referitoare la aceasta, iar legea n'o putem interpreta după bunul nostru plac.

Imi întinde apoi — și arată să cetesc pasagiul referitor din lege. După aceea îl invit să cetească „Măria sa“ paragraful din chestiune în întregime, căci la sfârșitul lor să zice; „Az iskola-fentartónak azonban jogában áll ezeket a magyar nyelv mellett hasábosan a megállapított tannyelven is kitölteni“, adică „susținătorul școlii are dreptul de a umplea acestea pe lângă limba maghiară columnatim și în limba statorită de propunere“. Văzând dar, că cu aceasta nu merge, se provoacă la un ordin *neexistent*, în sensul căruia ulterior s'ar fi dispus precum cere dânsul, amenințându-ne tot odată, că dacă nu vom satisface pretensiunii sale, vom pierde „mila“ statului, — ajutorul.

Dar până aci nimic nou în lumea aceasta adunătoare de ieftine merite patriotice, nimic, ce s'ar fi putut presupune despre un paznic al legii școlare, fie acela oricât de „bun“ și „indulgent“. Dânsul pentru sprijinirea pretenziunii sale mai adaugă și afirmațiunea, că preste întreg comitatul Târnava mare, *la nici o școală n'a mai aflat, ca protocoalele să fie purtate în amândouă limbile columnatim*.

Nu cred să fie păcatul acesta atât de general, — încât o singură școală să facă excepțiune, dar că sunt autorități, cari n'au controlat pe unii învățători slugarnici — o știu. E minimul, ce ni-s'a putut da prin lege pentru enormele jertfe, ce facem pentru școală. Și aceasta pentru mulți dintre noi se pare că e indiferent, dacă ne folosim sau nu de aceasta sfărîmătură de drept.

Suntem în preajma examenelor — și pe cât știm și în anul acesta vor asista la examene exmiși consistoriali. N'ar fi oare o cardinală datorie a trimișilor consistoriali, ori dacă aceștia n'ar fi, a protopopilor noștri, ca din prilejul acesta să cerceteze, câți învățători au observat dispozițiile consistoriale, referitoare la școală și cu deosebire la limba protocolară suferită de lege — și omisă din comoditate de mulți? Se va desminti ori confirmă afirmațiunea „indulgentului“ și „bunului“ inspector școlar din comitatul Târnava mare??

Acestea le-am spus și m'am ușurat!!

George Grecu
preot gr.-cat.

Spicuri.

— *Simțul de drept în biserică.* —

„In biserică ortodoxă arhieriei, preoții și laicii pot aduce pără și pără trebuie cercetată în instanță judecătorească, hotărîndu-se asupra ei... Canoanele ortodoxe pretind, ca cei ce știu păcate ale clericilor să nu le tăinuiescă, căci tăinuindu-le se consideră ca părtași la ele. La catolici — e drept — nu pot aduce laicii acuzații și nu se poate face judecata, ca la noi. Inșă știi, că acolo atât pentru arhieriu, cât și pentru orice cleric, când isbucnește pără întemeiată, mutarea se face într'o clipeală“. (Părerea canonistului Dr. Valerian Șesan din Cernăuți v. „România creștină“ din București Nr. 20—1911).

Reviste.

În camera ungară, fiindu-se în decursul ședinței din 19 c. n. portofoliul de comerț, s'au început în aceeaș ședință debaterile în jurul bugetului de culte și instrucțiune publică. — Primul nostru de azi se ocupă în detalii de importanța acestui portofoliu, care pentru noi, Români din Statul Ungar, are cea mai mare însemnătate. Aproape toate afacerile noastre școlare și bisericesti se țin de rezortul acestui portofoliu, — și după ce știut e, că plumânile noastre naționale — în urma situației noastre caraghioase — numai prin școală și biserică mai pot resufla, cât pot: importanța portofoliului acestuia se impune de sine. — În special dela noi Români uniți: apropiata *autonomie catolică*, pusă în vedere în expozeul ministrului Zichy, pretinde o trezvie mai mare și mai viguroasă decât ori când altădată. — E vorba aci despre cea mai vitală chestie în biserică noastră; și suntem convinși, că Inalții noștri Prelați vor fi și acum, ca întotdeauna, la culmea chemării lor în fruntea acelei biserici, care se cheamă: *Biserica românească, unită cu Roma*.

Cea mai înaltă tribună de cultură românească, Academia Română așteaptă un apropiat nou vestmânt de sărbătoare. — Vechile încăperi nu mai corăspund nici mulțimei de colecțiuni valoroase și nici pretențiilor de azi ale unei superioare și larg întemeiate munci culturale. — Azi această neprețuită instituție are 94011 publicațiuni în preste 150 mii volume, 2678 publicațiuni periodice; 4694 manuscrise românești; 909 grecești; 633 slave; 63 latinești; 159 romanești; 58 germane și 168 orientale; 37,577 documente istorice, 299 obiecte de muzeu, multe colecții de monete vechi și nouă, biblioteci și arhive donate, încă neinventarizate după numeri, șel. șel. În fața necesităților strigătoare membri Academiei au susținut M. S. Regelui Carol și guvernului un memoriu, în care cer tot spijinul posibil pentru a-și putea ridica un local vrednic de marea cauză. S'ar recere localuri deosebite pentru cărți, reviste, manuscrise, documente, numismatică ș. a.

Congregațiunea de Indice din Roma a oprit cu datul de 8 Mai n. prin decret următoarele cărți: *Gabriele d' Annunzio*: toate romanele, novelele, dramele, și colecția: „Prose scelte“; *Antonio Fogazzaro*: *Leila* (roman) 1911; *I. K. Zenner*: *Die Psalmen nach dem Urtext* (partea I.) 1906; *Mal. Ormanian* *L' Eglise Arménienne*, Paris 1910, și *P. A. S.*: *Catechismo di storia sacra*. Acelaș decret mai aduce știrea, că *Iosif Turmel*, *Pierre Batiffol* și *Anonimul* cărții: „*La vraie science des Ecritures*“ s'au supus decretului de oprire din 2 Ianuarie.

In Roma s'au făcut deja pașii de lipsă pentru pornirea procesului de beatificare a călugărului franciscan *Leo Heinrich*, pe care un anarhist italian îl omorise în Denver (Colorado) la 23 Februarie 1908. P. Heinrich împărția chiar sf. Cuminecatură, și fără să banuiască ceva, întinse sf. sacrament și ucigașului, care așteptă în genunchi. În momentul, când i-se puse sf. Cuminecatură pe limbă, — ucigașul descarcă un plumb chiar în inima preotului, care într'o clipă se și prăvăli pe podină, strigând infundat vorbele de pe urmă: *Dumnezeul meu, Dumnezeul meu...*

Noutăți.

Sf. Sa Pontificele Roman va trimite la încoronarea regelui englez George pe fostul nunțiu al Vienei Prințul Granito di Belmonte ca delegat extraordinar în fruntea unei misiuni extraordinare.

Cardinalul Gotti, președintele Congregațiunii „De Propaganda Fide“ e greu bolnav. — Cardinalul Gotti se ține de ordul călugărilor carmeliți (fără încălțăminte). După moartea lui Leo XIII. eră și dânsul între candidații pentru Scaunul Apostolic. — Inbolnăvirea lui a stârnit multă părere de rău în toate părțile.

„**Adio**“-ul maturizanților. În mai multe școli medii din țară tinerii maturizanți creștini au făcut din propriu îndemn următoarea promisiune comună în semn de „adio“: Noi iscăliții, cari suntem pătrunși, că viața morală se nutrește și nobilitează din credință, că Biserica lui Dumnezeu-Omul Iisus Hristos „împăratul veacurilor“ păzește în comora credinței sale individul, familia și puterea vitală a societății, ceea ce ne dovedește cu un mare trecut: exprimând prouie cerești fiasca noastră recunoștință, ne-am putut crește sub durata studiilor noastre medii călăuziți de religione, istorie și apologie, și că am putut face raționabilă căria, fericirea și mărirea martirilor: conștiința de creștini pronunțați pururea — declarăm solemn și promitem, că această conștiință de sine ne va fi luceafărul conducător, ori unde ne-ar

dispune pe noi prevedința divină; vom fi totdeauna dușmani principari și practici ai duelului potrivit dreptului dumnezeesc, natural și pozitiv; nu vom păși nici când în societăți oculte ori publice, cari pornesc războiu în contra bisericii noastre: vom lupta împotriva lor; vom face în cercul nostru de competență tot posibilul, ca convingerile noastre curat creștinești să-și aibă trecerea lor cuvenită în viața noastră atât privată, cât și publică. Iubitul nostru învățător și Părinte Ceresc să ne dea putere și să ne călăuzească în viață.

Abiturienții noștri au prelucrat ca teză de maturitate din limba română: „*Noul curent, Cipar și reacțiunea*“. Examenele verbale de maturitate se vor începe în 2 Iunie n.

Omul străvechiu. Se vestește din Londra, că lângă Gervais au dat într-o peșteră de rămășițe omenesti asemenea rămășițelor tipului din Valea-Neander. — Noue dinți de om, multe oase de animale străvechi și și mai multe scule pentru a scăpăra foc — s'au aflat în peșteră.

Cununie. *Letiția Slăvoacă* și *Dr. Teodor Miron*, medic, și-au serbat cununia luni în 22 Maiu a. c. la 4 ore p. m. în biserica gr.-cat. din Ilva-mare.

Puterea țării. În Macău asentarea a provocat multe desiluzii. În ziua dintâi s'au prezentat dintre cei peste 200 obligați la asentare numai 32; iar în a treia zi dintre 246 obligați la asentare nu s'a găsit nici de leac vre-un făcău apt. Semne bune...

Coroana Sfântului Vincislau. Din Praga se dă știrea, că coroana Sfântului Vincislau, care se păstră în capela Stului Vincislau a dispărut fără urme dimpreună cu insigniile alăturate ei.

Monsignore Wahls a dăruit 40.000 dolari (zi: peste 2 milioane cor.) pentru scopul de a da sucreștință clericală diecezelor mai lipsite ale Statelor Unite.

Cifre din Franța. Un publicist francez dă foarte interesante date statistice despre formele de guvern câte au dăinuit în Franța dela revoluțiune încoace. Cetățeanul francez născut nu mai departe, decât la 1844 a putut vedea până azi în Franța: o monarhie, o republică, o împărăție și iarăși o republică, — 13 conducători de stat și 360 miniștri. Tatăl numitului cetățean născut la 1779, a a putut vedea până la 1844.: 22 forme de guvern și 16 diverse constituțiuni. Dela întemeierea republicei a treia încoace au fost 48 ministerii și 219 miniștri. — Libertate peste cap...

La institutul nostru pedagogic elevii de pe cursul IV. au avut examene de clasă și anume eri în 22 Maiu n. din religione, istoria pedagogiei, l. română, l. germană, economie și cant, iar azi în 23 c. n. din l. maghiară, matematică, fizică, constituție, muzică vocală și instrumentală, și gimnastică. Examenele de cvalificare se vor începe în 26 Iunie n. c.

Criminaliștii în Franța În periodul de cinci ani dintre 1831 și 1836 au fost în Franța 113000 de criminaliști. Deatunci numărul le-a crescut treptat prezentând deja în periodul 1900—1905 un număr de 556000.

Tunel de 1800 metri. Zilele trecute, pecăt se spune din Innsbruk, au gătat tunelul numit Martonswald. Sfredelirea s'a fost început în 10 Martie 1910 pe ambele părți ale muntelui.

Mulțumită. Pe calea aceasta îmi exprim cele mai sincere mulțumiri tuturor prietenilor și binevoitorilor, cari m'au condolat din tristul prilej al pierderii preaiubitei și neuitatei mele soții. Gheta la 20 Mai 1911. *Iosif Clintoc*, paroh.

Furtune. Se vestesc furtune grele din multe părți. În jur de Paks a fost chiar grindină de mărimea nucilor și în așa măsură, de o puteai lua cu lepată. Din Timișoara, Arad, Hajduböszörmény, Curgó, Alba-Regală ș. a. asemenea s'a semnalat vifor mare. — La noi în Blaj mai vârtos Duminică umblau nori grei ca de grindină — dar a plouat puțin.

Reuniunea Antifrancomazonă din Paris și-a ținut adunarea anuală, în 24 Aprilie c. luând parte cardinalul Luçon, mulți episcopi un admiral de marină, un general și o mare seamă de alte ilustrități renumite. — Reuniunea a divulgat în a. 1910: 50,000 foi volante și 80,000 alte imprimări de orientare.

Congresul Euharistic internațional. La Congresul Euharistic internațional ce va avea loc anul acesta în Madrid, capitala Spaniei, pe cât aflăm din surză destul de sigură, nu va lua parte delegatul Pontificelui Roman. — Aceasta va fi o nobilă remonstrare față de multele atacuri ce le-a îndurat Scaunul Apostolic din partea guvernului francmazon de sub Canalejas.

A murit domnitorul Abesiniei. Menelic. Așa spune o telegramă din Paris, încă neconfirmată. — Abesinienii au proclamat deja de rege pe Lid Ieassu. Moartea lui Menelic o retac intenționat, spre a încunjură o eventuală resmiriță.

Spital jidovesc. Comunitatea ovreiască din Berlin a oferit orașului 9,991,000 marce pentru ridicarea unui spital jidovesc.

Bibliografie pentru copii. În „Biblioteca pentru toți“ a apărut *Minunatele Isprăvi Vânătoarești și Călătoriile pe uscat ale Baronului Münchhausen*, traducere de *T. V. Negrescu*. În toată literatura germană nu există lucrare care să fie mai populară printre copii. Citirea întâmplărilor miraculoase și isprăvile de vânătoare ale celebrului Münchhausen, descrise cu mult humor, învelește grozav de mult pe cititori, încântați că pot ei singuri să-și dea sama de faptul, că autorul nu face decât înșiră la minciuni. În Germania Münchhausen a ajuns un fel de carte clasică națională, de rigoare în biblioteca ori cărui copil. Traducerea ei în românește se impunea, dat fiind succesul, că aceasta lucrare are pe lângă micii cititori și lipsa unei literaturi speciale pentru copii. Numeroase ilustrațiuni de o execuție ireproșabilă însoțesc textul. Prețul 30 bani.

„**Tu vindecă-l pe dânsul.**“ În capitala țării s'a ridicat de curând o puternică zidire având imprimări sus pe fațadă cuvintele într'aurite: „Tu vindecă-l pe dânsul“. L-a ridicat mila umanitară și dragostea deaproapelui pe seama celor mai nenorocite ființe de pe lume: a bolnavilor pentru cari doftorii pământești nu mai au leac pe lumea aceasta, ei sunt întru așteptarea mântuirii, dela Cel-ce este: doftorul sufletelor și al trupurilor. — Zidirea e întemeiată de jidani cari au contribuit cu câte: 50,000, 100,000, 300,000 cor. — dar se primește în ea orice fel de ființă nefericită, în ordinea, dupăcum se prezintă. — Institutul are o minunată privesc în toate părțile, e bogată în grădini și în tot ce poate face pe un disperat să-și mai uite pe câte o clipeală amărăciunea. Personalul institutului are locuință cu

încăperi mari, largi și plăcute în parter și are tot confortul, pe care-l poate tinde aranjamentul modern. „Superioritatea anume sustine, ca oamenilor, cari se angajează la o muncă atât de greă, și li-se deă tot posibilul, pentru ca să-și implinească ocupațiunile nu numai din datorință, ci cu voie cu dragoste și cu jertfire de sine...“ Ce nu face dragostea sinceră — fără egoism uricios și fără fariseism prost!!

Necrolog. † *Demetriu Papp*, protopop castrens ces. și reg. în retragere, cavalier al ordinului „Francisc Iosif I“, posesor al crucei de aur cu coroană pentru merite etc. etc. după un morb greu și îndelungat și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului în 18 Maiu 1911 în al 73-lea an al etății în Rusul de jos.

Odihnească în pace!

Posta Administrațiunii.

I. Nemeș, preot Lăpușul român. — Cântați la postă. Nrii 35—39 Vi-i trimitem a doua oră.

Se caută:

Culegători tipografi
Tipografia Sem. Blaj—Balázsfalva.

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Hellon S. I.

Partea întâi.

Date statistice despre Biserica Catolică în Imperiul Rusesc.

I.

Diecezele.

(Continuare).

6. Dieceza *Podlachiei* (Podlachiensis) cuprindeă odinioară un mare teritor de prin prejurul hotarelor nord-ostice ale Galiției de azi, în mijlocul rutenilor și a micilor ruși uniți. Reședința episcopescă eră la Ianow. Ultimul episcop latiu, Benjamin Szymanski, fu expulsat de guvernul rusesc (1867) și constrâns să petreacă într-o mănăstire, iar dieceza ca atare suprimată. Sf. Scaun n'a putut recunoaște demersurile samovolnice și odioase ale guvernului, dușman pronunțat al catolicilor: de aceea dieceza podlahică figurează mai departe în șematismele diecezane și deocamdată este unită cu cea de Lublin, numărând a parte 703.007 suflete: ambele 1,545.373 suflete.

În urma „ucazului“ de toleranță, mulți, cam 200.000, uniți de odinioară, au trecut la ritul latin, pentru a nu se mai expune pe viitor pericolului unei abjurațiuni oficiale a credinței catolice. Cu anul 1867 guvernul a închis toate bisericile „unite“, dându-le în parte popilor ruși: tot în interesul promovării pravoslaviei foarte multe biserici de rit latin, ce le-a răpit guvernul. În cei din urmă 6 ani, au fost restituite de abia câteva biserici latine...

7. Dieceza de *Sandomir* (Sandomiriens), pol. Sandomierz — în hotarele de azi înfi-

ințată la 1818, — se extinde peste guvernamentele Radomsk și Hielce. Numărul catolicilor 823.991. Episcopul actual Rsmul D. Marian Ryx.

8. Dieceza de *Kielts* (Kielcensis), pol. Kielce, a trecut diferite ursâte. Intemeiată la 1805 din o parte a teritoriului vechei dieceze de Cracovia, ea încetase cu moartea primului său episcop la anul 1808. Sf. Scaun a reactivat-o ca dieceză separată la a. 1883: ea cuprinde reionul fabricelor mari cu centre industriale ca Kielce, Dabrowa, Gornica, Sosnowce... Catolici 968.569. Episcopul actual este Rsmul D. Augustin Losinski.

B) În Țarat.

9. Arhidieceza de *Mohilew* (Mohilevensis), înființată din inițiativa și propria autoritate a Cătarinei II, 1772, ca dieceză pentru Alba-Rusia. La a. 1783 fu înălțată la rangul de arhidieceză, cu reședința metropolitană în Mohilew. Astăzi, după anul 1848, aceasta dieceză este, în ce privește întinderea, cea mai mare de pe glob. Ea cuprinde 3 pătrare din Rusia europeană, toată Siberia, și Asia centrală.

Riga, Wladywostok, Archenghielsk și Tazskient, iată patru parohii din punctele cardinale. Mitropoliții de Mohilew rezidează astăzi în Petersburg: aici au și biserica catedrală. Numărul catolicilor se urcă cam la 845.000. Actualminte guvernează Mitropolitul Vinc. Kluczynski, având doi sufragani pe Rsmii DD. Ioan Cieplak și Ștefan Deniewicz; ambii episcopi i. p. i.

10. Dieceza de *Minsk* (Minscensis), se extinde peste tot teritoriul guvernamentului de același nume. Înființată de nunciul apost. Litta, care reorganizase noua ierarhie catolică în imperiul rusesc la anul 1798, ea fu surprinsă de țar, 1869. Tot același ucuz desființă 66 biserici catolice din cele 132 câte avu dieceza sărmană, iar multe parohii și mulți din catolici fură adscriși religiei ortodoxe fără de voia lor. Astăzi dieceza aceasta este administrată de arhiepiscopul de Mohilow. Numărul catolicilor, împreună cu conversiunile recente, întrece 280.000, — iar numărul total al catolicilor în ambele dieceze ar fi 1.125.000.

11. Dieceza de *Wilna* (Wilnensis) datează dela 1388: a avut 37 episcopi. Ultimul al 38-lea, Excel. S. episcopul Edward baron de Ropp a început guvernarea diecezei la anul 1903, — dar, ca persoană „periculoasă“ (!) pentru pravoslavia rusească, fu înlăturat de guvern. Scaunul episcopesc vacant. Numărul catolicilor este 1.442.421. Administratorul Apostolic este Casimir-Nicol. Michalkiewicz, canonic onorar al Capitulului din Wilna.

12. Dieceza de *Telsze* sau *Kowno* (Samogitiensis), (pol. Zmudzka). Înființată de prin secolul XV. Reședința episcopescă a fost orașul Telsze; dela 1863 orașul Kowno. Catolici 1.258.092. Episcopul actual este E. Sa Gaspar Cyrtowt.

13. Dieceza de *Lutsk* și *Zytomierr* și *Kamieniet*. (dioec. Luceoriensis, Zytomeriensis, Cameneciensis). Aceasta dieceză a trecut multe peripeții. Intemeiată ca dieceza de Kiow anul 1321, rămase totuș fără scaun episcopesc stabil, pentru năpustirile mongole, tătărăști, și altele. Într-o vreme numără numai 7 biserici! Astăzi se extinde peste guvernamentele de Kiow și Wolysi și are două biserici catedrale: la Zytomierr și la Lutsk. Credincioși numără 482.640. Episcopul actual este E. Sa.

Carou-Anton Niedzialkowski*); Sufragantul E. Sa Longin Zarnowiecki.

14. Dieceza de *Kamieniet* — administrată astăzi de episcopul din Zytomierr — este foarte veche: datează dela anul 1375 având în decursul vremilor 57 episcopi. Moscarii au suprimat dieceza aceasta cassând tot odată toate centrele ei religioase și administrative. Numără de abia 299.000. Ambele, adică dieceza de Zytomierz și cea de Kamieniet numără catolici 781.500.

15. Dieceza de *Tyraspol*, înainte numită de Chersoner (Dioec. Tyraspolensis, sau Chersonensis) fu înființată dela anul 1848. Ea se extinde peste părțile imperiului din spre miazăzi începând dela hotarele României până în spre marea Caspică și munții Ural. Chotinul și Tifis depind dela același episcop. Credincioșii catolici din aceste ținuturi sunt în cea mai mare parte coloniști germani: împreună cu polonii ating cifra 337.683. Sub iurișdicțiune: episcopului latin acestei dieceze este un număr destul de considerabil de Armeni-catolici (cam 37.100), cari locuiesc în Caucaș și Krim; aceștia însă au impusă datoria de a conserva ritul lor propriu și clerul indigen național. Așadar catolicii diecezei Tyraspol sunt în total cam 374.800. Episcopii rezidează în orașul Se-

*) Mort de curând, după terminarea lucrării.

Diecezele	Numărul catolicilor.	Parohii	Decanate	Numărul bisericilor		Parahise	Preoți	Media credincioșilor	
				parohiale	altar, biserică.			total	de câte un preot
A. În Regatul Polon									
1. Varșovia	1,742,289	284	14	284	53	337	525	6200	3340
2. Wladislawow	1,297,820	340	13	341	42	383	528	3800	2460
3. Plołsk	793,298	241	12	241	29	270	354	3300	2250
4. Sejny	691,572	138	11	138	3	141	310	5010	2230
5. Lublin	842,366	144	10	144	19	163	240	5900	3500
6. Sandomir	703,007	104	9	104	4	108	146	6760	4800
7. Kielce	823,991	211	7	211	10	221	287	3910	2870
	968,569	238	8	236	26	262	317	4070	3060
B. În Țarat.									
1. Mohilew	780,000	159	18	150	22	172	230	4900	3390
2. Minsk	65,000	10	—	10	—	10	18	6500	3610
3. Wilno	280,000	48	9	48	15	63	60	5800	4670
4. Lutsk-Zytomierz	1,442,421	261	23	261	26	287	382	5530	3780
5. Kamieniet	1,258,092	218	19	218	143	361	619	5770	2030
6. Tyraspol	482,640	146	17	146	47	193	180	3300	2700
7. Armenii	298,805	96	10	96	7	103	110	3120	2720
	357,683	127	10	111	9	120	151	2660	2240
	37,088	46	4	40	—	40	44	807	843
Total:	12,844,641	2811	194	2779	455	3234	4501	4570	2855

Mai notăm încă, că ambele provincii metropolitane, cea de Varșovia și cea de Mohilew sunt colaterale și independente una de alta, ori cât ar dori guvernul „centralizarea“.

(Va urma)

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

33

— Să mergem în odaie, — zise abatele lui Mazko. — Și voi, — se întoarse către suită, — nu faceți sgomot și să nu ascultați pe la uși!

În odaie se așază la o măsuță și abatele întrebă pe Zbisko.

— Când ai venit din Ksesnó?

— Acum.

— Și ce-ai isprăvit?

— M'am rugat să facă o slujbă pentru vindecarea fratelui meu.

Abatelui nu-i prea plăcea afacerea.

— N'ai convenit cu tinerii aceia? Sau nici n'ai cercat să-i afli?... Și eu să mă fiu înșelat?

Se înroși îndată de mânie și se reculese repede apoi zise:

— Să vorbim mai bine de pământuri... Aveți bani? Dacă n'aveți, averea din Bogdaniec e a mea.

Mazko, care cunoștea deja naturelul abatelui, deschise pulpitul dela ladă, scoase un săculeț de bani și zise cu demnitate:

— Suntem săraci, ce-i drept. Datoria ni-o plătim, și dăm bucuros și interese, după-ce' Măria Ta ai purtat așa grije bună de averea noastră.

Zicând aceasta sărută mâna abatelui și tot asemenea făcu și Zbisko. Abatele nu se așteptă la atâta umilire și se uimi puțin, căci ar fi mai dorit să între în discuție; dar acum nu știa ce să zică și bolborosi cam confuz:

— Ce-mi vorbești de camete?

— Nu voim să primim nimic în cinste, răspunse Mazko, sperând, că prin vorbele aste va irita pe abatele.

Și în adevăr abatele s'a și mâniat.

— Așa stă lucrul? — zise infuriat. — Dar dacă nu voi primi nimic?

— Trebuie să primești...

— Mie nu-mi poți porunci... Eu fac cum îmi place mie și de așa aveă voie să împrăștiu banii ăștia în mijlocul drumului, asta nu-l împoartă pe nime. Primește dar aici îți sunt banii!

Și cu asta trânti săculețul de pământ și toți banii se împrăștiară prin casă.

— Dumnezeu să-ți răsplătească. — strigă Mazko, — primesc marinimozitatea ta.

Abatele, privind la Mazko, zise cu mânie:

— Să știu că știu ce fac și când sunt mânios... Pune banii, căci mai mulți și așa nu capeți dela mine.

— N'am sperat nici atât...

— Averea mea după moarte toată o las tinerei Jaghienka.

— Și pământul? — întrebă Mazko.

— Și pământul! — strigă abatele cu glas tare.

Bătrânului Bogdaniec nu-i plăcură vorbele aste. Și dând din cap zise:

— E prea de vreme să te cugeți la moarte. Dumnezeu să-ți lungească zilele încă o sută de ani și să te ridice la o demnitate mai înaltă...

— Doară nu sunt vrednic? — întrebă abatele.

— Dar cum nu! — Nimenea nu e mai vrednic ca Măria Ta!

Cuvintele aste pline de demnitate și măgulitoare plăcură mult abatelui.

— Ascultați, — zise cu un ton mai blând, — voi sunteți rudeniile mele, pe Jaghienka am botezat-o numai. — Mie îmi place de fată și de tatăl său... Cine ar cuțeză ră-i vorbească de rău?

Mazko se grăbi să dovedească, că în lumea întreagă nu există un vecin mai bun ca Zich.

— Pe Jaghienka o iubesc ca și când ar fi fata mea, fiindcă ea mă îngrijește, când sunt bolnav. Și asta n'o uit până trăiesc

— Osândiți să fiți amândoi de ați uită de mine vreodată — zise abatele privind la Zbisko. Am aflat cum se pot aplană toate după moarte.

— De-ar da Dumnezeu! zise Mazko cu satisfacție. Aș peregriga și de zece ori la mormântul iubitei noastre regine!

Abatelui îi plăcură vorbele aceste. Și îndestulit în suflet, continuă:

— Fata poate s'aleagă, căci e bogată și din familie bună... Ce-i pentru ea Vilko și Stan când își poate căpăta chiar și principe?... Eu ași ști pentru ea un soț potrivit... Și ea n'ar zice bă... căci știe că-mi place de tinărul acela.

— Fericit va fi acela, care o va câștiga — zise Mazko.

Abatele se întoarse către Zbisko.

— Dar tu ce cugeți? — îl întrebă.

— La fel cu fratele meu.

Fața abatelui se însenină și lovind pe Zbisko pe umeri îl întrebă:

— În biserică pentru-ce n'ai permis lui Vilko și lui Stan, să se apropie de Jaghienka?

— Ca să nu crează, că mi-e frică de ei.

— Apa sfințită tot tu i-ai întina-o?

— Eu.

— Atunci ia-o de soție.

— Așa-i ia-o, — repetă Mazko satisfăcut.

Zbisko răspunse liniștit:

— Cum s'o iau, când în Tyniec înaintea altarului am jurat credință Danusiei, fetei contelui Jurand?

— I-ai promis, că te vei lupta în potrivă cavalerilor germani, — răspunse abatele — dar pentru aceea poți lua pe Jaghienka.

— Când m'a scăpat dela eșafod, i-am jurat c'o voi lua de soție.

— Fața abatelui se făcu palidă, ochii îi schinteară, urechile îi ardeau ca focul. La urmă zise mânios:

— Vorbele tale sunt pleavă și eu sunt vântul... Le suflu în aier.

Zbisko clăti din cap.

— Am jurat pe onoarea mea de cavalier și am să-mi ții jurământul.

Abatele, nefiind dat să-l contrazică cineva, tremură de mânie... Mazko încă se înfrică și începă să strige lui Zbisko:

— Ce vorbești Zbisko?

Abatele ridicându-și pumnul zise mânios: — Eu... eu știu pentru-ce vorbește așa!... Pentrucă e mai fricos ca un iepure și nu-i adevărat cavalier!... Se teme de Vilko și de Stan!

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul I. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

„*Albina*“, revistă enciclopedică populară. Nr. 31 cu următorul sumar: Em. Grigorovitză. Pe malul Prutului (Sfârșit) (cu 9 ilustrațiuni). Sofia Nădejde, Mucenica. G. T. Dalacul (buba rea). P. Dulfu, Păcală orb. (Cu 2 ilustrațiuni). I. Draguslov, Dușmanul (sfârșit). V. S. Moga, Cronica agricolă, economică și comercială. V. S. Moga, Târgurile noastre și târgurile străine. Neculcea, Soldatul milos (cu 4 ilustrațiuni). Din ziare și reviste: Contra mirosului vopselelor. — Cum să se mulgă vacile. A Bratu, Tovărășii de școlari (urmărire). Activitatea socială a preoților și învățătorilor: Subiecte pentru conferințele lunare ale corpului didactic primar. N. Indrumarea copiilor. Statutele asociației „Lumina și sănătatea noastră“. Cronica: Cercuri culturale: Perieni (Tutova); Cara-Murat (Constanța). Sfințire de biserică. Activitatea filialelor societății ortodoxe. Apel. Banca populară „Libertatea“. — Societatea „Binefacerea“ din Târgu-Jiu.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7•30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericesti pentru biblioteci. — Să afli de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

„*Glasul Unirei*“ de Virgil Pop, preot român unit. Prețul 20 fileri. Venitul broșurei e destinat pentru fondul zidirii bisericii unite din Gerliște. Se poate procura dela autor în Gerlistye (u. p. Krassova, cott. Krassószörény).

Silvestru Moldovam. Momente noi din revoluțiunea lui Horia. Reproducere din „Gazeta Transilvaniei“. Brașov, Tipografia A. Mureșianu. 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a scăldătorii *Felix* recreații și însănătoșăți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai de parte are sale pentru conversat, pian și cetit, hotele excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.

(39) 13—15

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul să fie bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur**.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaiate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de 1 kgr. Cor. 420 fil.

1 " " 1/2 " " 210 fil.

1 " " 100 gr. " —60 "

1 " " 50 " " —40 "

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,
farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din **Zsidve** (Jidveiu) și la filiala din **Küküllővár** (Cetatea-de-baltă).

(35) 17—?

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul frcat 220 cor.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

În *Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj* se află de vânzare *Calendarul „Minervei“* cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1900 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

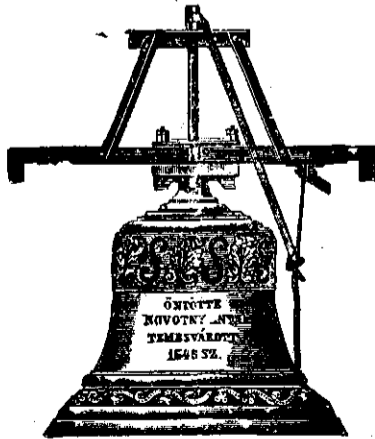
(27) 30—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latre priu aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIIU —

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.92
	viață	11,020,266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(23) 30—?